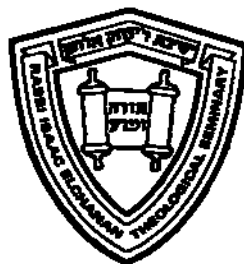

The Millie Arbesfeld
Midreshet Yom Rishon

Sunday Morning Learning Program for Women

WWW.MIDRESHETYOMRISHON.ORG

**From the Depths of
 Shechem to the Glory
 of the Geulah: The
 Remarkable Ascension
 of Shevet Levi**

Rebbetzin Smadar
 Rosensweig

טז' חשוון תשס"ח • October 28, 2007

WWW.MIDRESHETYOMRISHON.ORG

A project of Yeshiva University Center for the Jewish Future – Rabbi Isaac Elchanan Theological Seminary

(1) בראשית פרק לד

- (ה) ויעקב שמע כי טמא את דינה בתו ובניו היו את מקנהו בשדה והחרש יעקב עד באם:
 (ו) ויצא חמור אבי שכם אל יעקב לדבר אתו:
 (ז) ובני יעקב באו מן השדה כשמעם ויתעצבו האנשים ויחר להם מאד כי נבלה עשה בישראל לשכב את בת יעקב וכן לא יעשה:
 (יא) ויאמר שכם אל אביה ואל אחיה אמצא חן בעיניכם ואשר תאמרו אלי אתן:
 (יב) הרבו עלי מאד מהר ומתן ואתנה כאשר תאמרו אלי ותנו לי את הנער לאשה:
 (יג) ויענו בני יעקב את שכם ואת חמור אביו במרמה וידברו אשר טמא את דינה אחתם:
 (יד) ויאמרו אליהם לא נוכל לעשות הדבר הזה לתת את אחתנו לאיש אשר לו ערלה כי חרפה הוא לנו:
 (טו) אך בזאת נאות לכם אם תהיו כמנו להמל לכם כל זכר:
 (טז) ונתנו את בנותינו לכם ואת בנותיכם נקח לנו וישבנו אתכם והיינו לעם אחד:
 (יז) ואם לא תשמעו אלינו להמול ולקחנו את בתנו והלכנו:
 (כ) ויבא חמור ושכם בנו אל שער עירם וידברו אל אנשי עירם לאמר:
 (כא) האנשים האלה שלמים הם אתנו וישבו בארץ ויסחרו אתה והארץ הנה רחבת ידיים לפניכם את בנתם נקח לנו לנשים ואת בנותינו נתן להם:
 (כד) וישמעו אל חמור ואל שכם בנו כל יצאי שער עירו וימלו כל זכר כל יצאי שער עירו:
 (כה) ויהי ביום השלישי בהיותם כאבים ויקחו שני בני יעקב שמעון ולוי אחי דינה איש חרבו ויבאו על העיר בטח ויהרגו כל זכר:
 (כו) ואת חמור ואת שכם בנו הרגו לפי חרב ויקחו את דינה מבית שכם ויצאו:
 (כז) בני יעקב באו על החללים ויבזו העיר אשר טמאו אחותם:
 (כח) את צאנם ואת בקרם ואת חמריהם ואת אשר בעיר ואת אשר בשדה לקחו:
 (כט) ואת כל חילם ואת כל טפם ואת נשיהם שבו ויבזו ואת כל אשר בבית:
 (ל) ויאמר יעקב אל שמעון ואל לוי עכרתם אתי להבאישני בישוב הארץ בכנעני ובפרזי ואני מתי מספר ונאספו עלי והכוני ונשמדתי אני וביתי:
 (לא) ויאמרו הכוזבה יעשה את אחותנו: פ

(2) בראשית פרק כז פסוק לה

ויאמר בא אחיך במרמה ויקח ברכתך:
 רש"י בראשית פרק כז פסוק לה
 (לה) במרמה - בחכמה:

(3) בראשית פרק לד פסוק יג

ויענו בני יעקב את שכם ואת חמור אביו במרמה וידברו אשר טמא את דינה אחתם:

ספורנו בראשית פרק לד פסוק יג

במרמה. שאלו שימולו, בחשבם שלא יקבלו עליהם, או שלא יוכלו לפתות אנשי עירם לזה. וידברו אשר טמא. השיבו שמיני הנדיבות שאמרו שכם ואביו לעשות לא היו ראויים עתה אחרי שטמא, בדרך אתנן זונה.

רמב"ן בראשית פרק לד פסוק יג

(יג) ויענו בני יעקב את שכם ואת חמור אביו במרמה - הנה חמור ושכם אל אביה ואל אחיה דברו, אבל הזקן לא ענה אותם דבר, כי בניו ידברו במקומו בענין הזה לכבודו, כי בעבור היות הדבר להם לקלון לא ירצו שיפתח פיו לדבר בו כלל:
 ויש כאן שאלה, שהדבר נראה כי ברצון אביה ובעצתו ענו, כי לפניו הי, והוא היודע מענם כי במרמה ידברו, ואם כן למה כעס. ועוד, שלא יתכן שיהיה רצונו להשיא בתו לכנעני אשר טמא אותה. והנה כל האחים ענו המענה הזה במרמה, ושמעון ולוי לברם עשו המעשה, והאב ארר אפם להם לברם:

והתשובה כי המרמה היתה באמרם להמול להם כל זכר, כי חשבו שלא יעשו כן בני העיר, ואם אולי ישמעו לנשיאם ויהיו כלם נמולים יבואו ביום השלישי בהיותם כואבים ויקחו את בתם מבית שכם, וזאת עצת כל האחים וברשות אביהם, ושמעון ולוי רצו להנקם מהם והרגו כל אנשי העיר:

ויתכן שהיה הכעס ליעקב שארר אפם על שהרגו אנשי העיר אשר לא חטאו לו, והראוי להם שיהרגו שכם לבדו. וזהו מה שאמר הכתוב ויענו בני יעקב את שכם ואת חמור אביו במרמה וידברו אשר טמא את דינה אחותם, כי כולם הסכימו לדבר לו במרמה בעבור הנבלה שעשה להם:

ורבים ישאלו, האך עשו בני יעקב הצדיקים המעשה הזה לשפוך דם נקי. והרב השיב בספר שופטים (רמב"ם הלכות מלכים פ"ד ה"ט) ואמר שבני נח מצוים על הדינים, והוא להושיב דיינין בכל פלך ופלך לדון בשש מצות שלהן, ובן נח שעבר על אחת מהן הוא נהרג בסייף, ראה אחד שעבר על אחת מהן ולא דנוהו להרגו הרי זה הרואה יהרג בסייף. ומפני זה נתחייבו כל בעלי שכם הריגה שהרי שכם גזל, והם ראו וידעו ולא דנוהו:

ואין דברים הללו נכונים בעיני, שאם כן היה יעקב אבינו חייב להיות קודם וזוכה במיתתם, ואם פחד מהם למה כעס על בניו וארר אפם אחר כמה זמנים, וענש אותם וחלקם והפיצם, והלא הם זכו ועשו מצוה ובטחו באלהים והצילם:

ועל דעתו הדינין שמנו לבני נח בשבע מצות שלהם אינם להושיב דיינין בכל פלך ופלך בלבד, אבל צוה אותם בדיני גנבה ואונאה ועושק ושכר שכיר ודיני השומרים ואונס ומפתה ואבות נזיקין וחובל בחבירו ודיני מלוה ולוה ודיני מקח וממכר וכיוצא בהן, כענין הדינין שנצטוו ישראל, ונהרג עליהן אם גנב ועשק או אנס ופתה בתו של חבירו או שהדליק גדישו וחבל בו וכיוצא בהן. ומכלל המצוה הזאת שיושיבו דיינין גם בכל עיר ועיר כשיראל, ואם לא עשו כן אינן נהרגין, שזו מצות עשה בהם, ולא אמרו (סנהדרין נ א) אלא אזהרה שלהן זו היא מיתתן, ולא תיקרא אזהרה אלא המגיעה בלאו, וכן דרך הגמרא בסנהדרין (נ ט ב):

ובירושלמי אמרו בדינין של נח, הטו דינו נהרג, לקח שחד נהרג. בדיני ישראל, כל דין שאתה יודע שאתה שלם ממנו אי אתה רשאי לברוח ממנו, וכל שאתה יודע שאי אתה שלם ממנו אתה רשאי לברוח ממנו, אבל בדיניהם אף על פי שאתה יודע שאתה שלם ממנו אתה רשאי לברוח ממנו. נראה מכאן שרשאי הגוי לאמר לבעלי הדין איני נזקק לכם, כי תוספת היא בישראל לא תגורו מפני איש (דברים א יז), אל תכניס דבריך מפני איש (סנהדרין ו ב), וכל שכן שלא יהרג כשלא יעשה עצמו קצין שוטר ומושל לשפוט את אדוניו:

ומה יבקש בהן הרב חיוב, וכי אנשי שכם וכל שבעה עממין לא עובדי עבודה זרה ומגלה עריות ועושים כל תועבות השם היו, והכתוב צווח עליהן בכמה מקומות (דברים יב ב) על ההורים הרמים ועל הגבעות ותחת כל עץ רענן וגו', לא תלמד לעשות וכו' (שם יח ט), ובגלוי עריות כי את כל התועבות וכו' (ויקרא יח כז), אלא שאין הדבר מסור ליעקב ובניו לעשות בהם הדין:

אבל ענין שכם, כי בני יעקב, בעבור שהיו אנשי שכם רשעים ודמם חשוב להם כמים רצו להנקם מהם בחרב נוקמת, והרגו המלך וכל אנשי עירו כי עבדיו הם, וסירים אל משמעתו, ואין הברית אשר נמולו נחשב בעיניהם למאומה כי היה להחניף לאדוניהם, ויעקב אמר להם בכאן כי הביאוהו בסכנה שנאמר עכרתם אותי להבאישי, ושם ארר אפם כי עשו חמס לאנשי העיר, שאמרו להם במעמדו וישבנו אתכם והיינו לעם אחד, והם היו בוחרים בהם ובעטו בדבורם, ואולי ישובו אל ה' והרגו אותם חנם, כי לא הרעו להם כלל. וזהו שאמר כלי חמס מכרותיהם (להלן מט ה):
ואם נאמין בספר "מלחמות בני יעקב" (הוא ספר הישר) בא להם פחד אביהם כי נאספו שכני שכם ועשו עמהם שלש מלחמות גדולות, ולולי אביהם שחגר גם הוא כלי מלחמתו ונלחם במ היו בסכנה, כאשר יספר בספר ההוא. ורבותינו (ב"ר פ י) הזכירו מזה בפסוק אשר לקחתי מיד האמורי בחרבי ובקשתי (להלן מח כב), אמרו נתכנסו כל סביבותיהם להזדווג להם, חגר יעקב כלי מלחמה כנגדן, כמו שכתב רש"י שם. אבל הכתוב יקצר בזה, כי היה נס נסתר, כי אנשים גבורים היו וכאלו זרועם הושיעה למו, כאשר קצר הכתוב בענין אברהם באור כשדים, ולא הזכיר מלחמת עשו עם החורי כלל, אבל הזכיר בכאן כי היה חתת אלהים על הערים אשר סביבותיהם, ולא נאספו כולם לרדוף אחרי בני יעקב, כי היו נופלים עליהם כחול אשר על שפת הים לרוב. וזה טעם "חתת אלהים", כי נפלה עליהם אימתה ופחד מן הגבורה אשר ראו במלחמה, ולכך אמר (להלן לו ה) ויבא יעקב לזוה הוא וכל העם אשר עמו, להודיע שלא נפקד מהם ולא מעבדיהם איש במלחמה:

4) בראשית רבה (וילנא) פרשה פ

י ויקחו שני בני יעקב שמעון ולוי, ממשמע שנאמר (בראשית מט) שמעון ולוי ידענו שבני יעקב הם, אלא בני יעקב שלא נטלו עצה מיעקב, שמעון ולוי שלא נטלו עצה זה מזה, אחי דינה, וכי אחות שניהם היתה והלא אחות כל השבטים היתה אלא לפי שנתנו אלו נפשם עליה נקראת על שם, ודכוותה (שמות טו) ותקח מרים הנביאה אחות אהרן, וכי אחות אהרן היתה והלא אחות שניהם היתה, אלא לפי שנתן אהרן נפשו עליה לפיכך נקראת על שמו, ודכוותה (במדבר כה) ועל דבר כזבי בת נשיא מדין אחותם, וכי אחותם היתה והלא בת אומתן היתה, אלא לפי שנתנה נפשה על אומתה נקראת אומתה לשמה, איש חרבו, ר"א אומר בן שלש עשרה שנה היו, שמאל שאל ללוי בר סיסאי א"ל מהו דין דכתיב ויבואו על העיר בטח, א"ל בטוחים היו על כחו של זקן ולא היה אבינו יעקב רוצה שיעשו בניו אותו המעשה וכיון שעשו בניו אותו מעשה אמר מה אני מניח את בני ליפול ביד אוה"ע מה עשה נטל חרבו וקשתו ועמד לו על פתחה של שכם ואמר אם יבואו האומות העולם להזדווג להם לבני אני נלחם כנגדן, הוא דהוא א"ל ליוסף (בראשית מח) ואני נתתי לך שכם אחד על אחיך וגו', והיכן מצינו שנטל אבינו יעקב חרבו וקשתו בשכם, שנאמר (שם / בראשית מ"ח) אשר לקחתי מיד האמורי בחרבי ובקשתי, ואת חמור ואת שכם בנו.

רש"י בראשית פרק לד פסוק כא

(כא) שלמים - בשלום ובלב שלם:

5) בראשית רבה (וילנא) פרשה פ

יב ויאמר יעקב אל שמעון ואל לוי עכרתם אותי, רבנן אמרי צלולה היתה החבית ועכרתם אותה, מסורת היא בידי הכנענים שהן עתידין ליפול בידי אלא שאמר הקדוש ברוך הוא עד אשר תפרה בששים רבוא, אמר רבי יהודה בר סימון עכורה היתה החבית וצללנו אותה, ויאמרו הכזונה אמרו מה הם נוהגים בנו ככני אדם של הפקר, מי גרם ותצא דינה.

רבינו בחיי פרק לד פסוק ל

עכרתם אותי. לשפוך דם חנם, והזכיר לשון עכירה כאדם שעוכר היין בשמריו כן עכרתם אותי ביושב הארץ להוציא עלי שם רע שיאמרו הרעו לאנשי שלומם: ובמדרש עכרתם אותי צלולה היתה החבית ועכרתם אותה, מסורה היא ביד כנענים שיפלו ביד בני, אלא שהיו אומרים עד אשר תפרה ונתלת את הארץ, לפיכך היו שותקין. ואני מתי מספר. אנשים מועטים:

ספורנו שם

להבאישי. שיאמרו ששקרנו באמונתנו אחר שנמולו.

מלבי"ם בראשית פרק לד פסוק לא

ויאמרו: השיבו שבהפך אחר שאנחנו מתי מספר וגרים בארץ והתחילו לפרוץ בנו במה שלקחו את אחותנו כזונה אם נחריש יעשו בנו כרצונם וצריך להראות להם כי יש לאל ידינו להנקם מן הנוגע בנו לרעה

6) בראשית פרק לו

- (ג) וישראל אהב את יוסף מכל בניו כי בן זקנים הוא לו ועשה לו כתנת פסים:
(ד) ויראו אחיו כי אתו אהב אביהם מכל אחיו וישנאו אתו ולא יכלו דברו לשלם:
(יא) ויקנאו בו אחיו ואביו שמר את הדבר:
(יב) וילכו אחיו לרעות את צאן אביהם בשכם:
(יג) ויאמר ישראל אל יוסף הלוא אחיך רעים בשכם לכה ואשלחך אליהם ויאמר לו הנני:
(יד) ויאמר לו לך נא ראה את שלום אחיך ואת שלום הצאן והשבני דבר וישלחהו מעמק חברון ויבא שכמה:
(טו) וימצאהו איש והנה תעה בשדה וישאלהו האיש לאמר מה תבקש:
(טז) ויאמר את אחי אנכי מבקש הגידה נא לי איפה הם רעים:
(יז) ויאמר האיש נסעו מזה כי שמעתי אמרים נלכה דחינה וילך יוסף אחר אחיו וימצאם בדתן:
(יח) ויראו אתו מרחק ובטרם יקרב אליהם ויתנכלו אתו להמיתו:
(יט) ויאמרו איש אל אחיו הנה בעל החלמות הלזה בא:
(כ) ועתה לכו ונהרגהו ונשלכהו באחד הברות ואמרנו חיה רעה אכלתהו ונראה מה יהיו חלמתיו:
(כא) וישמע ראוהו ויצלהו מידם ויאמר לא נכנו נפש:
(כב) ויאמר אלהם ראוהו אל תשפכו דם השליכו אתו אל הבור הזה אשר במדבר ויד אל תשלחו בו למען הציל אתו מידם להשיבו אל אביו:
(כג) ויהי כאשר בא יוסף אל אחיו ויפשיטו את יוסף את כתנתו את כתנת הפסים אשר עליו:
(כד) ויקחהו וישלכו אתו הברה והבור רק אין בו מים:
(כה) וישבו לאכל לחם וישאו עיניהם ויראו והנה ארחת ישמעאלים באה מגלעד וגמליהם נשאים נכאת וצרי ולט הולכים להוריד מצרימה:

רש"י בראשית פרק לו פסוק ד

(ד) ולא יכלו דברו לשלום - מתוך גנותם למדנו שבחם, שלא דברו אחת בפה ואחת בלב:
דברו - לדבר עמו:

רש"י בראשית פרק לו פסוק יד

ויבא שכמה: מקום מוכן לפורענות, שם קלקלו השבטים, שם ענו את דינה, שם נחלקה מלכות בית דוד, שנאמר (מ"א י"ב א) וילך רחבעם שכמה

רש"י בראשית פרק לו פסוק יז

(יז) נסעו מזה - הסיעו עצמן מן האחוה:

נלכה דתינה - לבקש לך נכלי דתות שימיתוך בהם. ולפי פשוטו שם מקום הוא, ואין מקרא יוצא מדי פשוטו:

רש"י בראשית פרק לו פסוק יח

(יח) ויתנכלו - נתמלאו נכלים וערמומיות:

אתו - כמו אתו, עמו, כלומר אליו:

7) בראשית פרק מב

(כא) ויאמרו איש אל אחיו אבל אשמים אנחנו על אחינו אשר ראינו צרת נפשו בהתחננו אלינו ולא שמענו על כן באה אלינו הצרה הזאת:

(כב) ויען ראובן אתם לאמר הלא אמרתי אליכם לאמר אל תחטאו בילד ולא שמעתם וגם דמו הנה נדרש:

(כג) והם לא ידעו כי שמע יוסף כי המליץ בינתם:

(כד) ויסב מעליהם ויבך וישב אלהם וידבר אלהם ויקח מאתם את שמעון ויאסר אתו לעיניהם:

(כה) ויצו יוסף וימלאו את כליהם בר ולהשיב כספיהם איש אל שקו ולתת להם צדה לדרך ויעש להם כן:

(כו) וישאו את שברם על חמריהם וילכו משם:

(כז) ויפתח האחד את שקו לתת מספוא לחמרו במלון וירא את כספו והנה הוא בפי אמתחתו:

תרגום יונתן בן עוזיאל שם פסוק כז

וּפְתַח לְוִי דַאשְׁתָּאָר בַּלְחֹדְרִיָּה מִשְׁמַעוֹן חֲבֵרִיָּה יִתְּשִׁיָּה:

8) בראשית פרק מט

(ה) שמעון ולוי אחים כלי חמס מכרתיהם:

(ו) בסדם אל תבא נפשי בקהלם אל תחד כבדי כי באפם הרגו איש וברצונם עקרו שור:

(ז) ארור אפם כי עז ועברתם כי קשתה אחלקם ביעקב ואפיצם בישראל: ס

רש"י בראשית פרק מט

(ה) שמעון ולוי אחים - בעצה אחת על שכמ ועל יוסף. (לעיל לו יט - כ) ויאמרו איש אל אחיו ועתה לכו ונהרגוהו, מי הם, אם תאמר ראובן או יהודה, הרי לא הסכימו בהריגתו, אם תאמר בני השפחות, הרי לא היתה שנאתן שלימה, שנאמר (שם ב) והוא נער את בני בלהה ואת בני זלפה וגו', ויששכר וזבולן לא היו מדברים בפני אחיהם הגדולים מהם, על כרחך שמעון ולוי הם, שקראם אביהם אחים:

כלי חמס - אומנות זו של רציחה, חמס הוא בדיהם, מברכת עשו היא, זו אומנות שלו היא, ואתם חמסתם אותה הימנו:

מכרתיהם - לשון כלי זיין, הסייף בלשון יוני מכו"ר. דבר אחר מכרתיהם. בארץ מגורתם נהגו עצמן בכלי חמס, כמו (יחזקאל טז ג) מכורותיך ומולדתיך, וזה תרגום של אונקלוס בארע תותבותהון:

(ו) בסדם אל תבא נפשי - זה מעשה זמרי, כשנתקבצו שבטו של שמעון להביא את המדינית לפני משה, ואמרו לו זו אסורה או מותרת, אם תאמר אסורה, בת יתרו מי התיירה לך, אל יזכר שמי בדבר, שנאמר (במדבר כה יד) זמרי בן סלוא נשיא בית אב לשמעוני, ולא כתב בן יעקב: בקהלם - כשיקהיל קרח שהוא משבטו של לוי את כל העדה על משה ועל אהרן:

אל תחד כבודי - שם, אל יתחד עמהם שמי, שנאמר (במדבר טז א) קרח בן יצהר בן קהת בן לוי, ולא נאמר בן יעקב אבל בדברי הימים כשנתייחסו בני קרח על הדוכן, נאמר (דה"א ו כב) בן קרח בן יצהר בן קהת בן לוי בן ישראל:

אל תחד כבודי - כבוד לשון זכר הוא, ועל כרחך אתה צריך לפרש כמדבר אל הכבוד ואומר אתה כבודי אל תתיחד עמם, כמו (ישעיה יד כ) לא תחד אתם בקבורה:

כי באפם הרגו איש - אלו חמור ואנשי שכמ, ואינם חשובין כולם אלא כאיש אחד וכן הוא אומר בגדעון (שופטים ו טז) והכית את מדין כאיש אחד, וכן במצרים (שמות טו א) סוס ורוכבו רמה בים, זהו מדרשו. ופשוטו אנשים הרבה קורא איש, כל אחד לעצמו, באפם הרגו כל איש שכעסו עליו, וכן (יחזקאל יט ג) וילמד לטרוף טרף אדם אכל:

וברצונם עקרו שור - רצו לעקור את יוסף שנקרא שור, שנאמר (דברים לג יז) בכור שורו הדר לו. עקרו אישירוטור"ר בלע"ז [לכרות גידי השוקן], לשון (יהושע יא ו) את סוסייהם תעקר:

(ז) ארור אפם כי עז - אפילו בשעת תוכחה לא קלל אלא אפם, וזהו שאמר בלעם (במדבר כג ח) מה אקוב לא קבה אל:

אחלקם ביעקב - אפרידם זה מזה שלא יהא לוי במנין השבטים, והרי הם חלוקים. דבר אחר אין לך עניים וסופרים ומלמדי תינוקות אלא משמעון, כדי שיהיו נפוצים, ושבטו של לוי עשאו מחזור על הגרונות לתרומות ולמעשרות, נתן לו תפוצתו דרך כבוד:

9) בראשית רבה (וילנא) פרשה צח

ה שמעון ולוי אחים, אחים לדינה ולא ליוסף, כלי חמס מכרותיהם, אמר להם הכלים הללו שבידכן גזולים הם בידכם, למי הם ראויים למכרותיהן לעשו שמכר את הבכורה, בסדם אל תבא נפשי, בשעה שהן באים ליטול עצה בשטים, בקהלם אל תחד כבודי, בשעה שהם נקהלין על משה בעדת קרח, בקהלם אל תחד כבודי, אבל לדוכן יזכר שמי, כשבניו עומדין על הדוכן שנא' (דה"א = דברי הימים א' ו') ואלה העומדים וגו', ובניהם הימן וגו', ר"ה ורבי חנינא ורבי פנחס תלתיהון אמרי בן יצהר בן קהת בן לוי בן ישראל, כי באפם הרגו איש, זה חמור אבי שכמ, עקרו שור, עקרתון שורן של גרים, רבי חוניא ורבי ירמיה בשם רבי אחיאי בר אבא דכתיב וברצונם עקרו שור בשביל לעשות רצון יצרכם עקרתם שורן של גרים, עיקרו אבוס זה אחד מהדברים ששינו לתלמי המלך, ארור אפם כי עז, רבי חוניא ורבי עזריה בשם ר' יוחנן ריבה בהן בוהקנין מעלה חמה, הדא אמרה על מי שהוא בהקן שהוא מעלה חמה, א"ר יהודה בר סימון למלך שהיה לו בן וצפה המלך שהנחש עתיד לישוך את בנו אמר יהי ליט חריא דבעי למיכת ית ברי, כך בא לקללן וקלל את אפם ארור אפם כי עז ועברתם כי קשתה ועבירתם כי קשתה, אחלקם ביעקב, זה שבטו של לוי (במדבר יח) אני חלקך ונחלתך, ואפיצם בישראל, זה שבטו של שמעון, הדא אמרה רובן של עניים משבט שמעון היו, אמר רבי תנחומא אע"ג דאנו מפרשין ואמרין (שם / במדבר / לה) והערים אשר נתנו מאחוות בני ישראל ששה עיר אתהן ואת מגרשיהם כולן משל שמעון היו, כיון שראו אותו שהוא מקנטרן התחילו מסתלקין לזויות, כיון שראה שהן מסתלקין לזויות התחיל קורא לכל אחד ואחד.

לשון (יהושע יא ו) את סוסייהם תעקר:

(ז) ארור אפם כי עז - אפילו בשעת תוכחה לא קלל אלא אפם, וזהו שאמר בלעם (במדבר כג ח) מה אקוב לא קבה אל:

אחלקם ביעקב - אפרידם זה מזה שלא יהא לוי במנין השבטים, והרי הם חלוקים. דבר אחר אין לך עניים וסופרים ומלמדי תינוקות אלא משמעון, כדי שיהיו נפוצים, ושבטו של לוי עשאו מחזור על הגרונות לתרומות ולמעשרות, נתן לו תפוצתו דרך כבוד:

9) בראשית רבה (וילנא) פרשה צח

ה שמעון ולוי אחים, אחים לדינה ולא ליוסף, כלי חמס מכרותיהם, אמר להם הכלים הללו שבידכן גזולים הם בידכם, למי הם ראויים למכרותיהן לעשו שמכר את הבכורה, בסדם אל תבא נפשי, בשעה שהן באים ליטול עצה בשטים, בקהלם אל תחד כבודי, בשעה שהם נקהלין על משה בעדת קרח, בקהלם אל תחד כבודי, אבל לדוכן יזכר שמי, כשבניו עומדין על הדוכן שנא' (דה"א = דברי הימים א' ו') ואלה העומדים וגו', ובניהם הימן וגו', ר"ה ורבי חנינא ורבי פנחס תלתיהון אמרי בן יצהר בן קהת בן לוי בן ישראל, כי באפם הרגו איש, זה חמור אבי שכמ, עקרו שור, עקרתון שורן של גרים, רבי חוניא ורבי ירמיה בשם רבי אחיאי בר אבא דכתיב וברצונם עקרו שור בשביל לעשות רצון יצרכם עקרתם שורן של גרים, עיקרו אבוס זה אחד מהדברים ששינו לתלמי המלך, ארור אפם כי עז, רבי חוניא ורבי עזריה בשם ר' יוחנן ריבה בהן בוהקנין מעלה חמה, הדא אמרה על מי שהוא בהקן שהוא מעלה חמה, א"ר יהודה בר סימון למלך שהיה לו בן וצפה המלך שהנחש עתיד לישוך את בנו אמר יהי ליט חריא דבעי למיכת ית ברי, כך בא לקללן וקלל את אפם ארור אפם כי עז ועברתם כי קשתה ועבירתם כי קשתה, אחלקם ביעקב, זה שבטו של לוי (במדבר יח) אני חלקך ונחלתך, ואפיצם בישראל, זה שבטו של שמעון, הדא אמרה רובן של עניים משבט שמעון היו, אמר רבי תנחומא אע"ג דאנו מפרשין ואמרין (שם / במדבר / לה) והערים אשר נתנו מאחוות בני ישראל ששה עיר אתהן ואת מגרשיהם כולן משל שמעון היו, כיון שראו אותו שהוא מקנטרן התחילו מסתלקין לזויות, כיון שראה שהן מסתלקין לזויות התחיל קורא לכל אחד ואחד.

לשון (יהושע יא ו) את סוסייהם תעקר:

(ז) ארור אפם כי עז - אפילו בשעת תוכחה לא קלל אלא אפם, וזהו שאמר בלעם (במדבר כג ח) מה אקוב לא קבה אל:

אחלקם ביעקב - אפרידם זה מזה שלא יהא לוי במנין השבטים, והרי הם חלוקים. דבר אחר אין לך עניים וסופרים ומלמדי תינוקות אלא משמעון, כדי שיהיו נפוצים, ושבטו של לוי עשאו מחזור על הגרונות לתרומות ולמעשרות, נתן לו תפוצתו דרך כבוד:

9) בראשית רבה (וילנא) פרשה צח

ו האספו ואגידה לכם שמינה אותן זקנים, כמו שנאמר (במדבר יא) אספה לי שבעים איש מזקני ישראל, נאמר האספו ונאמר הקבצו ושמעו, אלא הודיען שהן גולין שתי פעמים, ראובן בכורי אתה, אתה הוא בכורי אתה דומה לי אני עשיתי פ' שנה אפילו טיפת קרי לא ראיתי, כחי וראשית אני, אתה היית טיפה ראשונה שלי, יתר שאת ויתר עז, שלשה כתרם היו בידך, הכהונה והמלכות ובכורה, הכהונה, דכתיב יתר שאת ואין שאת אלא כהונה, דכתיב (ויקרא ט) וישא אהרן את ידיו, והמלכות, דכתיב ויתר עז ואין עז אלא מלכות, דכתיב (שמואל א ב) ויתן עזו למלכו, הבכורה, דכתיב ראובן בכורי אתה ואיבדת אותן, מי גרם לך פחו כמים אל תותר, ומהו נוטריקון רבי אליעזר אומר פחז"ת, השלכת עול מעל צואריך, ז"ע יצרך עליך, ר' יהושע אומר פחז"ת חטא"ת זני"ת, ר' לוי אמר פחו ססהו, זע"ת חרד"ת פר"ח חט"א מעליך, ד"א פחו פסע"ת על דת, חל"ת בכורתך, ז"ר נעשית, כמים, מהו כמים אם יהא ביד אדם קיתון של מים והוא נשפך אינו משתייר בו כלום, אבל אם היה של שמן או של דבש משתייר בו, לכך אומר כמים אל תותר, כי עליית משכבי אביך, בשעה שהבאת דודאים והיתה אמך אומרת לאחותה (בראשית ל) המעט קחתך את אישי, את עליית משכבי וחללת יצועי, ומפני שחללת אותו הוי מרחוק עד שיבא משה שכתוב בו (שמות יט) ומשה עלה ויתר אותך ויקרבך הה"ד (דברים לג) יחי ראובן, יצא ראובן ואזניו מקוטפות, התחיל קורא שמעון ולוי אחים, אחים דפחתא, אמר להם אחים הייתם בדינה דכתיב (בראשית לד) ויקחו שני בני יעקב שמעון ולוי אחי דינה איש חרבו, ולא אחים ליוסף שמכרתם אותו, א"ר שמלאי בראובן כתיב (שם /בראשית/ לז) למען הציל אותו מידם להשיבו אל אביו, הרי ראובן לא היה במכירתו של יוסף, ואף יהודה אומר להן (שם /בראשית/ ל"ז) מה בצע, הללו הם הגדולים נמצאת שניהם מכרו אותו, תדע לך שבשעה שירדו למצרים לא לקח מאתם אלא שמעון שנא' (שם /בראשית/ מב) ויקח מאתם את שמעון, לכך קרא לשניהם כאחת, כלי חמס, מהו כלי חמס אמר להם גדולים הם בידכם אינן שלכם, של עשו הן שנא' בו (שם /בראשית/ כז) ועל חרבך תחיה, כליו של חמס הן ואין חמס אלא עשו שנאמר (עובדיה א') מחמס אחיך יעקב, מכורותיהם, א"ר יוחנן לשון יוני הוא מכירין (פי' קורין לחרבות מכירין), וי"א מכורותיהן מגורותיהם, כד"א (יחזקאל טז) מכורותיך ומולדותיך, בסודם אל תבא נפשי, כשיעמוד זמרי ויעשה אותו מעשה בכזבי אל יזכר שמי שם, שנאמר (במדבר כה) ושם איש ישראל המוכה וגו', בקהלם אל תחד כבודי, כשיקהיל קרח את עדתו לחלוק לא יתחד שמי עליהם, אלא (שם /במדבר/ טז) ויקח קרח בן יצהר בן קהת בן לוי, ולא אמר בן יעקב, כי באפס הרגו איש, וכי איש אחד הרגו והרי כתיב (בראשית לד) ויהרגו כל זכר, אלא שלא היה כולם לפני הקדוש ברוך הוא אלא כאיש אחד, וכן הוא אומר (ישעיה מ) הן גוים כמר מדלי וגו' ומהו הן לשון יוני הן אחד, וכן הוא אומר (שופטים ו) והכית את מדין כאיש אחד, כיצא בו (שמות טז) סוס ורוכבו רמה בים, כסוס אחד ורוכבו, ארור אפס לא קלל אלא אפס, וכן בלעם הרשע אומר (במדבר כג) מה אקוב לא קבה אל, ומה אם בשעת הכעס לא קלל אלא אפס, ואמר בא לקלל, אחלקם ביעקב, כיצד כ"ד אלה נפלו משבטו של שמעון בזמרי, והיו אלמנותיו כ"ד אלה נחלקו שני אלהים לכל שבט ושבט שנאמר אחלקם ביעקב וכל מי שמסבב על הפתחים משבטו של שמעון, אמר הקב"ה אף לוי יהא מסבב מה עשה הקב"ה האכילו פונסתו בנקיות ונתקיימה גזירת יעקב גידלו הקב"ה ונתן לו א' מעשרה והוא מסבב ואומר תנו לי חלקי, לכך נאמר אחלקם ביעקב.

10 מלבי"ם בראשית ה, ו

(ה) **שמעון ולוי**. שאחר שאמר שלא יכול לתת העז והמשרה דהיינו המלכות לראובן, הנה ראוי לתתו לשמעון או ללוי שהם האחים שאחריו בתולדה, אומר שגם להם לא יאות המשרה כי הם אחים במדת העס והנקמה, שזה לא יאות לאשר לו המשרה שבוה ישחית רבים ועצומים, כי **כלי חמס מכרתיהם**, כלי מענין נכלי, ויתנכלו אותו להמיתו, **ומכרתיהם**, היינו מגורותיהם וגדרו מקום שדר שם בקביעות כמ"ש ביחזקאל סימן ט"ז, שבתוכם יגורו נכלי חמס במדור קבוע, ובלבם כלי חמס מצאו בית ומושב תמידי, וזה ממה שהרגו את עיר שכם וממה שעשו ליוסף שהיה ע"י אף וכעס ונקמה.

(ו) **בסודם**. מפני שהיה נראה שמה שעשו לשכם היה עפ"י עצת יעקב, עז"א בין תחלה שכהיה הדבר סוד אצלם, וכמ"ש ויענו את שכם במרמה וידברו, לא היה על פי עצתי ואני לא ידעתי מזה, ואחר כך בקהלם כשנקהלו ויבאו על העיר בטח ויהרגו כל זכר, שאמרו שעשו זה להציל כבודי כמ"ש הכזונה יעשה את אחותי. אל תחד כבדי, לא היה זה לי לכבוד, כי באפס הרגו איש, מה שהרגו אנשי שכם היה מתוך אף וכעס לא לשם ה' או להציל כבודי, ואחר שכבר עשו חרון אפס ע"י הריגת האנשים, **ברצונם עקרו שור** לקחו בשלל מקניהם ועקרו את השורים ע"ד את סוסייהם תעקר זה היה אחר שנחה חמתם רק ברצונם, וזה סימן ע' אכזריותם, ויש לפרש גם על יוסף באפס רצו להרגו, וכשנתרצו ע"י יהודה עקרוהו ממקומו ומכרוהו לעבד וקראו שור ע"ש בכור שורו הדר לו:

(ז) **ארור**. שלפעמים יצטרך האף והעברה לקנא קנאת ה' ולעשות משפט ברשעים, אבל **אפס ארור** הוא ואין בו ברכה, כי הוא עז יותר מן המדה. ויש הבדל בין אף ובין **עברה**, שאף הוא מה שקוצף על מי שחטא כנגדו, ועברה הוא אם ע"ז יטול חרונו גם על מי שלא חטא עד שעובר הגבול (כמ"ש בפי' הנ"ך בכ"מ) ונגד שכם בן חמור היה אף ונגד יתר אנשי שכם היה עברה, ושניהם היו בעז ובקשו יותר מן הראוי אחר שגיירו א"ע. **אחלקם ר"ל** את האף והעברה שלהם אחלק ביעקב, שהגם שצריך גם להם אף ועברה לעת הצורך, די שכל שבט יקח חלק אחד מי"ב ר"ל קצת, וישראל גדול מיעקב שהם גדולי האמה ביניהם אפי"ן את האף והעברה ע"ד כל ת"ח שאינו נוקם ונוטר כנחש לכלות אף נגד הרשעים ולעשות משפט במנאצי ה' שזה מוטל על ישראל שהם הגדולים.

11 במדבר רבה (וילנא) פרשה יג

ח וקרבונו קערת כסף וגו', הה"ד (שיר /השירים/ ד) כולך יפה רעיתי ומום אין כך מדבר בישראל תני רבי שמעון בן יוחאי בשעה שעמדו ישראל לפני הר סיני לקבל את התורה ולא היו בהם לא סומים ולא חרשים ולא שוטים ולא אלמים ולא פסחים ולא חגרים ועל אותה שעה הוא אומר כלך יפה רעיתי ומום אין כך עד שחטאו בעגל ונעשו בהן זבים ומצורעים כמה דתימא (שמות לב) וירא משה את העם כי פרעו וגו' וכתביב (ויקרא יג) והצורע אשר בו הנגע בגדיו יהיו פרומים וראשו יהיה פרוע ועל אותה שעה הוא אומר (במדבר ה) וישלחו מן המחנה כל צרוע וכל זב אבל לפני הר סיני כולם שלמים היו הוי כולך יפה רעיתי וגו', ד"א כולך יפה רעיתי מדבר בשבטים ואם תאמר כיצד היו כולם יפים שהרי יעקב אביהם בירך לשבטים ומקנתו לראובן ושמעון ולוי והיאך אתה אומר כולך יפה רעיתי א"ר אלעזר אע"פ שבירך את השבטים האחרונים וקנתו לראשונים אלא חזר ובירכם שנאמר (בראשית מט) כל אלה שבטי ישראל שנים עשר וגו' עשה אותם יונקים זה מזה מהו (שם /בראשית מט/ ט) ויברך אותם איש אשר כברכתו וגו' משברכן חזר וברכן אלא מלמד כשבירך יעקב אבינו את בניו והיה מושלך בחיות משל יהודה באריה (שם /בראשית מט/ ט) גור אריה יהודה משל דן כנחש יהי דן כנחש וגו' נפתלי באילה נפתלי אילה שלוחה וגו' בנימין בזבא בנימין זבא יטרף אעפ"כ חזר וקרא כולם אריות כולם נחשים כולם אילות כולם זאבים תדע לך שהוא כן שהרי דן שקראו נחש חזר וקראו אריה דן גור אריה וגו' הא למדת שחזר וכלל ראובן ושמעון ולוי בברכת אחיהם לקיים מה שנאמר כולך יפה רעיתי וגו' ולכך חזר הכתוב ומנה לראובן ושמעון ולוי לעצמם בספר ואלה שמות ולא מנה השבטים אחרים, רבי יהודה ורבי נחמיה ורבנן רבי יהודה אומר לכך מנה ראובן ושמעון ולוי לעצמם שכל השבטים לא שמרו יחוסיהם במצרים וראובן ושמעון ולוי שמרו יחוסיהם לכך הוא מנה שם יחוסם ר' נחמיה אומר כל השבטים היו עובדי עבודת כוכבי במצרי' ושבט ראובן ושמעון ולוי לא עבדו עבודת כוכבים ולכן זכו למנות לעצמם ורבנן אמרין כל השבטים לא הנהיגו שררה במצרים ראובן ושמעון ולוי הנהיגו שררה במצרים מת ראובן נתנו שררה לשמעון מת שמעון נתנו שררה ללוי מת לוי בקשו לתת שררה ליהודה ויצאת בת קול ואמרה להם הניחו אותה עד שיגיע זמנה אימתי הגיע זמנה לאחר מיתתו של יהושע (שופטים א) ויהי אחרי מות יהושע וישאלו וגו' ויאמר ה'

יהודה יעלה וגו', רבי לוי ור' חנין חד מנהון אמר לכך חזר וייחס אלו שלשה השבטים מפני שקינתרן אביהם ואחרינא אמר מפני שייחסן אצל משה ואהרן ולית אנן ידעין מאן אמר דא ומאן אמר דא ממה דאמר רבי יודן בשם ר' יהודה בר רבי סימון בשם ר' שמואל בר יצחק (משלי טו) און שמעת תוכחת חיים בקרב חכמים תלין הוי הוא רבי חנין דאמר מפני שקנתרן ולפי שקבלו תוכחת אביהם זכו להתייחס בצד משה ואהרן לכך נאמר כולך יפה רעיתי וגו', ד"א כולך יפה רעיתי וגו' לפי שירמיה אומר (ירמיה ו) כסף נמאס קראו להם ויחזקאל קורא אותם סיגים (יחזקאל כב) בן אדם היו לי בית ישראל לסיג וגו' בא זכריה ואמר (זכריה ד) ראיתי והנה מנורת וגו' של זהב היא כולה לקיים מה שנאמר כולך יפה רעיתי וגו', ד"א כולם יפה וגו' מדבר בנשיאי השבטים בעת שהקריבו לחנוכת המזבח לא הקריבו כולם ביום אחד אלא כל אחד ואחד יומן כמה דתימא נשיא אחד ליום יכול מי שהקריב ראשון הוא היה חביב יותר ויהודה שהקריב תחלה הוא יהיה חביב מכולם לכך א"ר חלבו בכל השבטים כתיב קרבנו וקרבנו ובנשיא יהודה כתיב וקרבנו וקרבנו לא היה צ"ל כן אלא הראשון קרבנו והאחרונים וקרבנו למה כן א"ר ברכיה הכהן בר ר' בשביל יהודה שהקריב ראשון שאם בא להתגאות על אחיו ולומר אני מכווד מכם שאני הקרבתי תחלה הם משיבים אותו ואומרים לו אתה הוא שהקרבתי אחרון שכך כתיב וקרבנו עשה אותך תפלה לאחיך הוי כולך יפה וגו'.

12 שמות פרק ב

- (א) וילך איש מבית לוי ויקח את בת לוי:
 (ב) ותהו האשה ותלד בן ותרא אתו כי טוב הוא ותצפנהו שלשה ירחים:
 (ג) ולא יכלה עוד הצפינו ותקח לו תבת גמא ותחמרה בחמרו ובזפת ותשם בה את הילד ותשם בסוף על שפת היאר:
 (ד) ותתצב אחתו מרחק לדעה מה יעשה לו:
 (ה) ותרד בת פרעה לרחץ על היאר ונערתיה הלכת על יד היאר ותרא את התבה בתוך הסוף ותשלח את אמתה ותקחה:
 (ו) ותפתח ותראה את הילד והנה נער בכה ותחמל עליו ותאמר מילדי העברים זה:
 (ז) ותאמר אחתו אל בת פרעה האלך וקראתי לך אשה מינקת מן העברית ותינק לך את הילד:
 (ח) ותאמר לה בת פרעה לך ותלך העלמה ותקרא את אס הילד:
 (ט) ותאמר לה בת פרעה היליכי את הילד הזה והינקוה לי ואני אתן את שכרך ותקח האשה הילד ותניקוהו:
 (י) ויגדל הילד ותבאהו לבת פרעה ויהי לה לבן ותקרא שמו משה ותאמר כי מן המים משיתוהו:
 (יא) ויהי בימים ההם ויגדל משה ויצא אל אחיו וירא בסבלתם וירא איש מצרי מכה איש עברי מאחיו:
 (יב) ויפן כה וכה וירא כי אין איש ויך את המצרי ויטמנהו בחול:
 (יג) ויצא ביום השני והנה שני אנשים עברים נצים ויאמר לרשע למה תכה רעך:
 (יד) ויאמר מי שמך לאיש שר ושפט עלינו הלהרגני אתה אמר כאשר הרגת את המצרי וירא משה ויאמר אכן נודע הדבר:
 (טו) וישמע פרעה את הדבר הזה ויבקש להרג את משה ויברח משה מפני פרעה וישב בארץ מדין וישב על הבאר:
 (טז) ולכהן מדין שבע בנות ותבאנה ותדלנה ותמלאנה את הרהטים להשקות צאן אביהן:
 (יז) ויבאו הרעים ויגרשו ויקם משה וישען וישק את צאנם:
 (יח) ותבאנה אל רעואל אביהן ויאמר מדוע מהרתן בא היום:
 (יט) ותאמרן איש מצרי הציננו מיד הרעים וגם דלה דלה לנו וישק את הצאן:
 (כ) ויאמר אל בנתיו ואיו למה זה עזבתן את האיש קראן לו ויאכל לחם:
 (כא) ויואל משה לשבת את האיש ויתן את צפרה בתו למשה:
 (כב) ותלד בן ויקרא את שמו גרשם כי אמר גר הייתי בארץ נכריה: פ
 (כג) ויהי בימים הרבים ההם וימת מלך מצרים ויאנחו בני ישראל מן העבדה ויזעקו ותעל שועתם אל האלהים מן העבדה:
 (כד) וישמע אלהים את נאקתם ויזכר אלהים את בריתו את אברהם את יצחק ואת יעקב:
 (כה) וירא אלהים את בני ישראל וידע אלהים: ס

רש"י שמות פרק ב

(יא) ויגדל משה - והלא כבר כתיב ויגדל הילד (פסוק י) אמר רבי יהודה ברבי אלעאי הראשון לקומה והשני לגדולה, שמינהו פרעה על ביתו: וירא בסבלתם - נתן עינו ולבו להיות מיצר עליהם:
 איש מצרי - נוגש היה, ממונה על שוטרי ישראל והיה מעמידם מקרות הגבר למלאכתם:
 מכה איש עברי - מלקוה ורודוהו. ובעלה של שלומית בת דברי היה, ונתן בה עיניו, ובלילה העמידו והוציאו מביתו, והוא חזר ונכנס לבית ובא על אשתו, כסבורה שהוא בעלה, וחזר האיש לביתו והרגיש בדבר, וכשראה אותו מצרי שהרגיש בדבר, היה מכהו ורודוהו כל היום:
 (יב) ויפן כה וכה - ראה מה עשה לו בבית ומה עשה לו בשדה. ולפי פשוטו כמשמעו:
 וירא כי אין איש - עתיד לצאת ממנו שיתגייר:
 (יד) מי שמך לאיש - והרי עודך נער:
 הלהרגני אתה אמר - מכאן אנו למדים שהרגו בשם המפורש:
 וירא משה - כפשוטו. ומדרשו דאג לו על שראה בישראל רשעים דלטורין, אמר מעתה שמה אינם ראויין להגאל:
 אכן נודע הדבר - כמשמעו. ומדרשו נודע לי הדבר שהייתי תמה עליו, מה חטאו ישראל מכל שבעים אומות להיות נרדים בעבודת פרוך, אבל רואה אני שהם ראויים לכך:

13 שמות פרק ד פסוק יד

ויחר אף יקוק במשה ויאמר הלא אהרן אחיך הלוי ידעתי כי דבר ידבר הוא וגם הנה הוא יצא לקראתך וראך ושמת בלבו:

רש"י שמות פרק ד פסוק יד

(יד) ויחר אף - ר' יהושע בן קרחה אומר כל חרון אף שבתורה נאמר בו רושם, וזה לא נאמר בו רושם, ולא מצינו שבא עונש על ידי אותו חרון. אמר לו רבי יוסי אף בזו נאמר בו רושם, הלא אהרן אחיך הלוי, שהיה עתיד להיות לוי ולא כהן, והכהונה הייתי אומר לצאת ממך, מעתה לא יהיה כן, אלא הוא יהיה כהן ואתה הלוי, שנאמר (דברי הימים א' כג כז) ומשה איש האלהים בניו יקראו על שבט הלוי:
 הנה הוא יצא לקראתך - כשתלך למצרים:
 וראך ושמת בלבו - לא כשאתה סבור שיהא מקפיד עליך שאתה עולה לגדולה. ומשם זכה אהרן לעדי החשן הנתון על הלב:

רמב"ן שמות פרק ד פסוק יד

ידעתי כי דבר ידבר הוא - כלומר גלוי לפני שידבר בעבורך ברצונו לאהבתך, ואפילו לא צויתיו. וגם הנה הוא מעצמו יוצא לקראתך וראך ושמת

בלבו, ולא יקנא בך למעלתך על השליחות הנכבדת הזאת. ומה שהוצרך לומר לו לך לקראת משה המדבר (פסוק כז), בעבור כי הודיעו הדרך אשר יבא בה. ויתכן ששמע אהרן בצאת משה ממדין ויצא מעצמו לקראתו, ואחר כך בדרך נאמר לו לך לקראתו המדבר כי שם תמצאנו:

14 (שמות פרק לב

(יט) ויהי כאשר קרב אל המחנה וירא את העגל ומחלת ויחר אף משה וישלך <מיידו> מידי את הלחת וישבר אתם תחת ההר:
 (כ) ויקח את העגל אשר עשו וישרף באש ויטחן עד אשר דק ויזר על פני המים וישק את בני ישראל:
 (כא) ויאמר משה אל אהרן מה עשה לך העם הזה כי הבאת עליו חטאה גדלה:
 (כב) ויאמר אהרן אל יחר אף אדני אתה ידעת את העם כי ברע הוא:
 (כג) ויאמרו לי עשה לנו אלהים אשר ילכו לפנינו כי זה משה האיש אשר העלנו מארץ מצרים לא ידענו מה היה לו:
 (כד) ואמר להם למי זהב התפרקו ויתנו לי ואשלכהו באש ויצא העגל הזה:
 (כה) וירא משה את העם כי פרע הוא כי פרעה אהרן לשמצה בקמיהם:
 (כו) ויעמד משה בשער המחנה ויאמר מי ליקוק אלי ויאספו אליו כל בני לוי:
 (כז) ויאמר להם כה אמר יקוק אלהי ישראל שימו איש חרבו על ירכו עברו ושוכו משער לשער במחנה והרגו איש את אחיו ואיש את רעהו ואיש את קרבו:
 (כח) ויעשו בני לוי כדבר משה ויפל מן העם ביום ההוא כשלושת אלפי איש:
 (כט) ויאמר משה מלאו ידכם היום ליקוק כי איש בבנו ובאחיו ולתת עליכם היום ברכה:

רש"י שמות פרק לב פסוק כו

(כו) מי לה' אלי - יבא אלי:
 כל בני לוי מכאן שכל השבט כשר:
 ספורנו שמות פרק לב פסוק כט
 כט ויאמר משה מלאו ידכם היום ליהוה כי איש בבנו ובאחיו ולתת עליכם היום ברכה:

15 (במדבר פרק כה

(א) וישב ישראל בשטים ויחל העם לזנות אל בנות מואב:
 (ב) ותקראן לעם לזבחי אלהיהן ויאכל העם וישתחוו לאלהיהן:
 (ג) ויצמד ישראל לבעל פעור ויחר אף יקוק בישראל:
 (ד) ויאמר יקוק אל משה קח את כל ראשי העם והוקע אותם ליקוק נגד השמש וישב חרון אף יקוק מישראל:
 (ה) ויאמר משה אל שפטי ישראל הרגו איש אנשיו הנצמדים לבעל פעור:
 (ו) והנה איש מבני ישראל בא ויקרב אל אחיו את המדינית לעיני משה ולעיני כל עדת בני ישראל והמה בכים פתח אהל מועד:
 (ז) וירא פינחס בן אלעזר בן אהרן הכהן ויקם מתוך העדה ויקח רמח בידו:
 (ח) ויבא אחר איש ישראל אל הקבה וידקר את שניהם את איש ישראל ואת האשה אל קבתה ותעצר המגפה מעל בני ישראל:
 (ט) ויהיו המתים במגפה ארבעה ועשרים אלף: פ
 (י) וידבר יקוק אל משה לאמר:
 (יא) פינחס בן אלעזר בן אהרן הכהן השיב את חמתי מעל בני ישראל בקנאו את קנאתי בתוכם ולא כליתי את בני ישראל בקנאתי:
 (יב) לכן אמר הנני נתן לו את בריתי שלום:
 (יג) והיתה לו ולזרעו אחריו ברית כהנת עולם תחת אשר קנא לאלהיו ויכפר על בני ישראל:
 (יד) ושם איש ישראל המכה אשר הכה את המדינית זמרי בן סלוא נשיא בית אב לשמעני:
 (טו) ושם האשה המכה המדינית כזבי בת צור ראש אמות בית אב במדין הוא: פ
 (טז) וידבר יקוק אל משה לאמר:

רש"י במדבר פרק כה פסוק ז

(ז) וירא פינחס - ראה מעשה ונזכר הלכה, אמר לו למשה מקובלני ממך הבעול ארמית קנאין פוגעין בו, אמר לו קרינא דאגרתא איהו ליהוי פרונוקא, מיד ויקח רומח בידו וגו':

16 (ויקרא פרק י

(א) ויקחו בני אהרן נדב ואביהוא איש מחתתו ויתנו בהן אש וישימו עליה קטרת ויקרבו לפני יקוק אש זרה אשר לא צוה אתם:
 (ב) ותצא אש מלפני יקוק ותאכל אותם וימתו לפני יקוק:
 (ג) ויאמר משה אל אהרן הוא אשר דבר יקוק לאמר בקרבי אקדש ועל פני כל העם אכבד וידם אהרן:

17 (במדבר פרק טז

(א) ויקח קרח בן יצהר בן קהת בן לוי ודתן ואבירים בני אליאב ואון בן פלת בני ראובן:
 (ב) ויקמו לפני משה ואנשים מבני ישראל חמשים ומאתים נשיאי עדה קראי מועד אנשי שם:
 (ג) ויקהלו על משה ועל אהרן ויאמרו אלהם רב לכם כי כל העדה כלם קדשים ובתוכם יקוק ומדוע תנשאו על קהל יקוק:
 (ד) וישמע משה ויפל על פניו:
 (ה) וידבר אל קרח ואל כל עדתו לאמר בקר וידע יקוק את אשר לו ואת הקדוש והקריב אליו ואת אשר יבחר בו יקריב אליו:

במדבר פרק כו

(יא) ובני קרח לא מתו: ס

18 (במדבר פרק יח

(ז) ואתה ובניך אתך תשמרו את כהנתכם לכל דבר המזבח ולמבית לפרכת ועבדתם עבדת מתנה אתן את כהנתכם והזר הקרב יומת: ס
 (ח) וידבר יקוק אל אהרן ואני הנה נתתי לך את משמרת תרומתי לכל קדשי בני ישראל לך נתתם למשחה ולבניך לחק עולם:
 (ט) זה יהיה לך מקדש הקדשים מן האש כל קרבנם לכל מנחתם ולכל חטאתם ולכל אשמם אשר ישיבו לי קדש קדשים לך הוא ולבניך:
 (י) בקדש הקדשים תאכלנו כל זכר יאכל אתו קדש יהיה לך:
 (יא) וזה לך תרומת מתנם לכל תנופת בני ישראל לך נתתם ולבניך ולבנותיך אתך לחק עולם כל טהור בביתך יאכל אתו:

- (יב) כל חלב יצהר וכל חלב תירוש ודגן ראשיתם אשר יתנו ליקוק לך נתתים :
 (יג) בכורי כל אשר בארצם אשר יביאו ליקוק לך יהיה כל טהור בביתך יאכלנו :
 (יד) כל חרם בישראל לך יהיה :
 (טו) כל פטר רחם לכל בשר אשר יקריבו ליקוק באדם ובבהמה יהיה לך אך פדה תפדה את בכור האדם ואת בכור הבהמה הטמאה תפדה :
 (טז) ופדויו מבן חדש תפדה בערכך כסף חמשת שקלים בשקל הקדש עשרים גרה הוא :
 (יז) אך בכור שור או בכור כשב או בכור עז לא תפדה קדש הם את דמם תזרק על המזבח ואת חלבם תקטיר אשה לריח ניחח ליקוק :
 (יח) ובשרם יהיה לך כחזה התנופה וכשוק הימין לך יהיה :
 (יט) כל תרומת הקדשים אשר ירימו בני ישראל ליקוק נתתי לך ולבניך ולבנותיך אתך לחק עולם ברית מלח עולם הוא לפני יקוק לך ולזרעך אתך :
 (כ) ויאמר יקוק אל אהרן בארצם לא תנחל וחלק לא יהיה לך בתוכם אני חלקך ונחלתך בתוך בני ישראל :
 (כא) ולבני לוי הנה נתתי כל מעשר בישראל לנחלה חלף עבדתם אשר הם עבדים את עבדת אהל מועד :

רש"י במדבר פרק יח פסוק ז

(ז) עבדת מתנה - במתנה נתתיה לכם :

19 (דברים פרק יח

- (א) לא יהיה לכהנים הלויים כל שבט לוי חלק ונחלה עם ישראל אשי יקוק ונחלתו יאכלון :
 (ב) ונחלה לא יהיה לו בקרב אחיו יקוק הוא נחלתו כאשר דבר לו :
 (ג) וזה יהיה משפט הכהנים מאת העם מאת זבחי הזבח אם שור אם שה ונתן לכהן הזרע והלחיים והקבה :
 (ד) ראשית דגנך תירשך ויצהרך וראשית גז צאנך תתן לו :
 (ה) כי בו בחר יקוק אלהיך מכל שבטיך לעמד לשרת בשם יקוק הוא ובניו כל הימים :
 (ו) כי בו בחר יקוק אלהיך מכל שבטיך לעמד לשרת בשם יקוק הוא ובניו כל הימים :

רש"י דברים פרק יח פסוק ג

- (ג) מאת העם - ולא מאת הכהנים :
 אם שור אם שה - פרט לחיה :
 הזרוע - מן הפרק של ארכובה עד כף של יד שקורין אשפלוין [עצם השכם] :
 הלחיים - עם הלשון. דורשי רשומות היו אומרים, זרוע, תחת יד, שנאמר ויקח רומח בידו (במדבר כה ז). לחיים, תחת תפלה, שנאמר ויעמוד פינחס ויפלל (תהלים קן ל) :
 והקבה - תחת האשה אל קבתה (במדבר כה ח) :

20 (דברים פרק לג

- (ח) וללוי אמר תמיך ואוריך לאיש חסידך אשר נסיתו במסה תריבהו על מי מריבה :
 (ט) האמר לאביו ולאמו לא ראיתו ואת אחיו לא הכיר ואת <בנו> בניו לא ידע כי שמרו אמרתך ובריתך ינצרו :
 (י) יורו משפטיך ליעקב ותורתך לישראל ישימו קטורה באפך וכליל על מזבחך :
 (יא) ברך יקוק חילו ופעל ידיו תרצה מחץ מתנים קמיו ומשנאיו מן יקומון :
 (יב) ברכו יקוק חילו ופעל ידיו תרצה מחץ מתנים קמיו ומשנאיו מן יקומון :

רש"י דברים פרק לג

- (ח) וללוי אמר - ועל לוי אמר :
 תמיך ואוריך - כלפי שכינה הוא מדבר :
 אשר נסיתו במסה - שלא נתלוננו עם שאר המלינים :
 תריבהו וגו' - כתרגמומו. דבר אחר תריבהו על מי מריבה נסתקפת לו לבוא בעלילה, אם משה אמר (במדבר כ, י) שמעו נא המורים, אהרן ומרים מה עשו :
 (ט) האומר לאביו ולאמו לא ראיתו - כשחטאו בעגל ואמרתו (שמות לב, כו) מי לה' אלי, נאספו אלי כל בני לוי וצויתם להרוג את אבי אמו והוא מישראל, או את אחיו מאמו, או את בן בתו, וכן עשו. ואי אפשר לפרש אביו ממש ואחיו מאביו וכן בניו ממש, שהרי לויים הם ומשבת לוי לא חטא אחד מהם שנאמר כל בני לוי :
 כי שמרו אמרתך - (שמות כ, ב) לא יהיה לך אלהים אחרים :
 ובריתך ינצרו - ברית מילה, שאותם שנולדו במדבר של ישראל לא מלו את בניהם והם היו מוליך ומליך את בניהם :
 (י) יורו משפטיך - ראויין אלו לכך :
 וכליל - עולה :
 (יא) מחץ מתנים קמיו - מחץ קמיו מכת מתנים, כענין שנאמר (תהלים סט, כד) ומתניהם תמיד המעד, ועל המעוררין על הכהונה אמר כן. דבר אחר ראה שעתידין חשמונאי ובניו להלחם עם היוונים והתפלל עליהם לפי שהיו מועטים י"ב בני חשמונאי ואלעזר כנגד כמה רבבות, לכך נאמר ברך ה' חילו ופעל ידיו תרצה :
 ומשנאיו מן יקומון - מחץ קמיו ומשנאיו מהיות להם תקומה :